

Gemeente
Amsterdam

Onderwijs en welbevinden | Zuid

factsheet | mei 2024

De onderwijsloopbanen van jeugdigen en hun welbevinden zien er in Zuid anders uit dan gemiddeld in Amsterdam. Zo ligt het aandeel leerlingen dat de streefniveaus voor de verschillende vaardigheden haalt hoger dan het stedelijk gemiddelde. Daarnaast krijgen leerlingen in Zuid relatief vaak een havo of vwo advies en behalen ze vaak een startkwalificatie. Op het gebied van welbevinden hebben drie op de tien middelbare scholieren uit Zuid psychische klachten, en één op de vijf middelbare scholieren geeft aan last te hebben van suïcidedgedachten. Daarnaast ligt het middelengebruik onder jongeren in Zuid hoger dan gemiddeld in de stad.

Na het tonen van de onderwijspresentaties en het welbevinden in Zuid gaan we in op verschillende mogelijke oorzaken van de afwijking van het gemiddelde. We doen dit aan de hand van drie domeinen, namelijk het gezin, de school en de buurt/omgeving.

onderwijsprestaties en welbevinden

gezin

school

buurt/omgeving

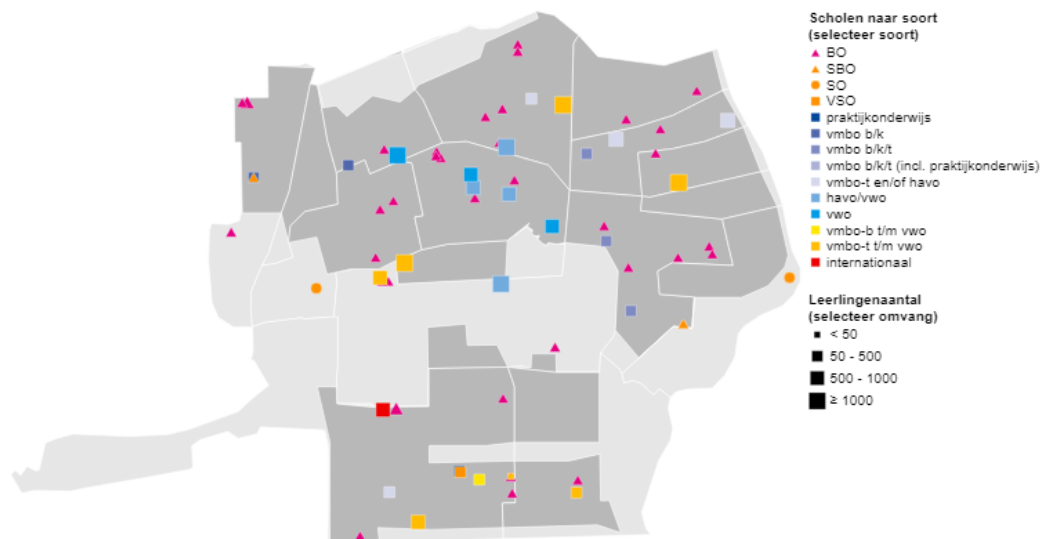
In deze factsheet worden de ontwikkelingen of verschillen tussen de gebieden binnen Zuid getoond met figuren. Voor een weergave in kaartvorm kan geklikt worden op de figuur, wat leidt naar [het dashboard kerncijfers](#) op de website van O&S.

Onderwijslandschap

In Zuid zijn 34 basisscholen met ongeveer 10.800 leerlingen, twee scholen voor speciaal basisonderwijs met 160 leerlingen, twee scholen voor speciaal onderwijs met 235 leerlingen en één school voor voortgezet speciaal onderwijs met 140 leerlingen. Tot slot zijn er 26 scholen voor voortgezet onderwijs met 16.660 leerlingen. Er gaan meer kinderen van de basisschoolleeftijd naar school in Zuid dan dat er wonen, een verschil van 21%.

Als we kijken naar de ontwikkeling van het aantal [4 t/m 11 jarigen](#) in Zuid zien we na een toename tot 2019 nu het aantal kinderen langzaam afnemen. Zo daalde dit van bijna 9.280 in 2019 tot ongeveer 8.680 in 2024. Voor [12-17 jarigen](#) zien we juist een toename in deze periode, van ongeveer 5.820 in 2019 tot bijna 6.590 in 2024.

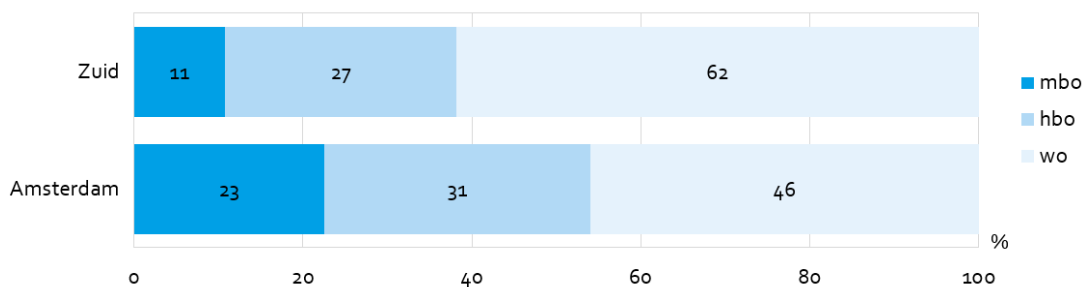
Figuur 1. Scholen in Zuid

Jongeren uit Zuid gaan vaker naar de universiteit (62% t.o.v. 46%) dan gemiddeld Amsterdam, en volgen minder vaak een mbo-opleiding (11% t.o.v. 23%) en een hbo-opleiding (27% t.o.v. 31%) dan gemiddeld Amsterdam.

Van de studenten uit Zuid die een mbo opleiding volgen studeerde in 2022 21% in Zuid (t.o.v. 17% gemiddeld). De overige mbo'ers studeren dus aan een mbo locatie buiten Zuid.

Figuur 2. Gevolgd niveau vervolgopleiding, schooljaar 2022/'23 (procenten)

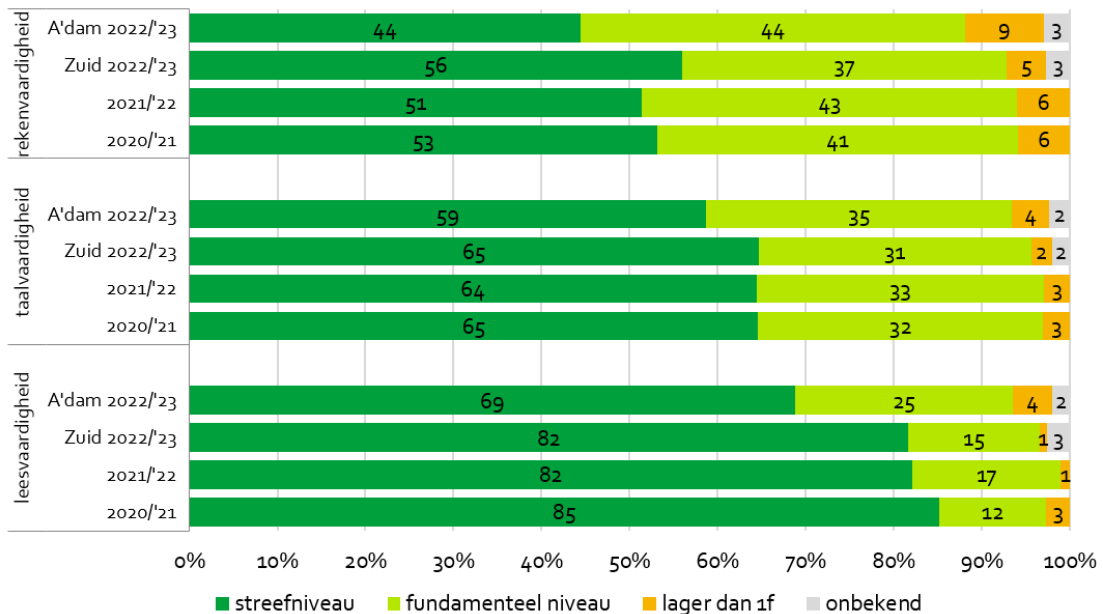
bron: CBS, bewerking O&S

Onderwijsprestaties en welbevinden

Resultaten einde basisschool

Op de basisscholen in Zuid behalen meer leerlingen [de streefniveaus lezen, rekenen-wiskunde en taal](#) dan gemiddeld in Amsterdam. Het aandeel leerlingen dat de streefniveaus haalt is zijn ongeveer gelijk gebleven voor alle vaardigheden voor de jaren 2019 t/m 2023.

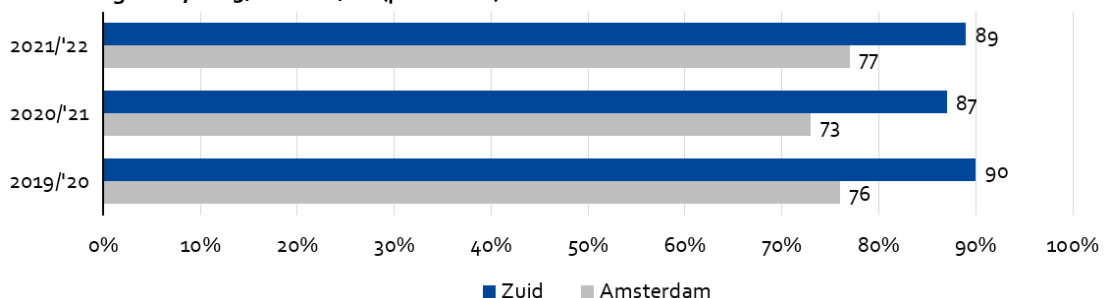
Figuur 3. Behaalde referentieniveaus in groep 8 op scholen in Zuid (2020/'21-2022/'23) en Amsterdam (2022/'23) (procenten)

bron: DUO, bewerking O&S

Van de leerlingen in Zuid ontvangt jaarlijks ongeveer 90% een basisschooladvies voor vmbo-t t/m vwo ontvangen, dit ligt hoger dan gemiddeld Amsterdam (77%).

Figuur 4. Achtstegroepers met een basisschooladvies voor vmbo-t, vmbo-t/havo, havo, havo/vwo of vwo, naar woongebied, 2019/'20-2021/'22 (procenten)

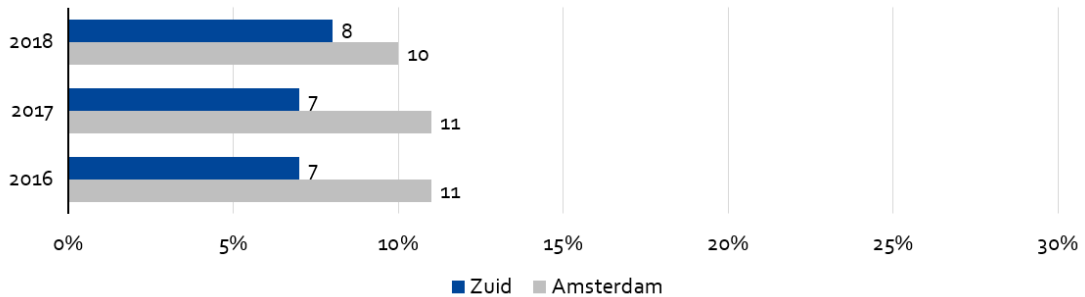

bron: CBS, bewerking O&S

Gevolgd niveau in de derde klas voortgezet onderwijs

In Zuid stromen leerlingen in het voortgezet onderwijs minder vaak dan gemiddeld af naar een lager niveau dan het eerder ontvangen basisschooladvies. Dit zijn bijvoorbeeld leerlingen die met een havo basisschooladvies naar het voortgezet onderwijs gaan, en in het derde jaar onderwijs volgen op niveau vmbo-theoretisch. In leerlingencohort 2018, dit zijn leerlingen die in 2018/'19 begonnen op de middelbare school en in 2020/'21 in de derde klas zaten, stroomde 8% van de leerlingen uit Zuid af naar een lager niveau, t.o.v. 10% gemiddeld in de stad.

Figuur 5. Afstroom in derde klas vo, leerlingen woonachtig in Zuid, cohort 2016-2018 (procenten)

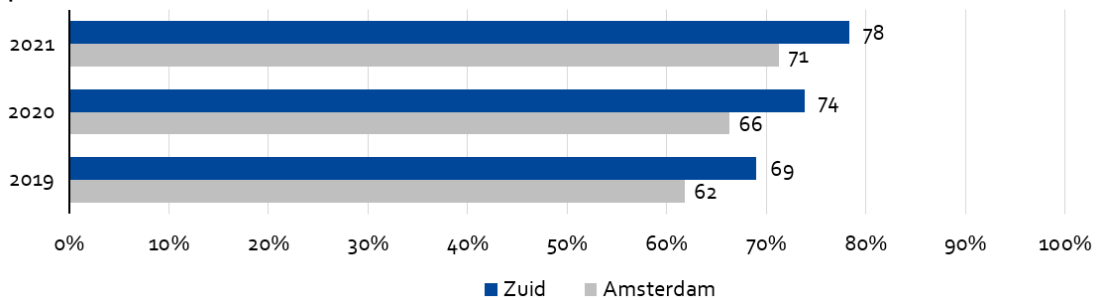

bron: CBS, bewerking O&S

Uitstroom van school

Het aandeel jongeren in Zuid dat startkwalificatie behaalt stijgt. In 2021 had vier op de vijf (78%) van de 18-22 jarigen uit Zuid een startkwalificatie behaald, t.o.v. 71% gemiddeld in de stad. Zowel voor Zuid als gemiddeld Amsterdam stijgt het aandeel ongeveer even hard.

Figuur 6. Behaalde startkwalificaties 18-22 jarigen woonachtig in Zuid en Amsterdam, 2019-2021 (procenten)

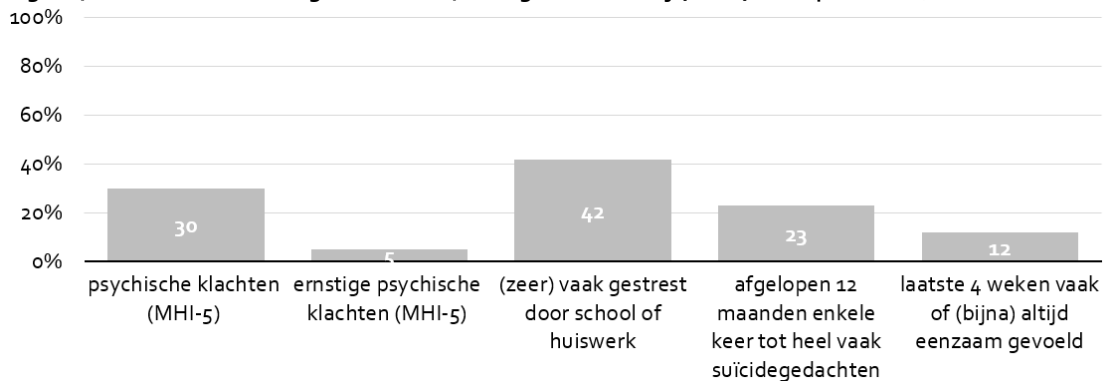

bron: Erisa, gemeente Amsterdam

Welbevinden

Drie op de tien middelbare scholieren uit Zuid ervaarde in 2021 psychische klachten (licht, matig, ernstig) en bij 5% ging het om ernstige psychische klachten. Vier op de tien (42%) scholieren voelde zich (zeer) vaak gestrest door school of huiswerk. Het aandeel dat last had in 2021 van suïcidegedachten was 23%, en 12% voelde zich bijna altijd eenzaam. Al deze percentages wijken statistisch niet af van de rest van de stad.

Figuur 7. Welbevinden leerlingen klas 2 en 4 voortgezet onderwijs, Zuid, 2021 (procenten)

bron: [corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)

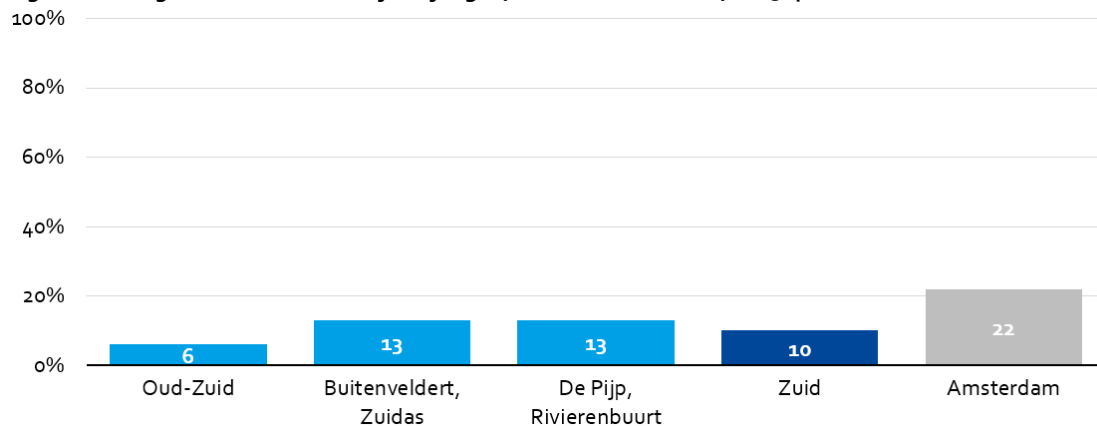
Gezin

Het eerste domein gaat over de persoonlijke omgeving van de jeugdigen in Zuid; in hoeverre biedt het gezin een omgeving waarin leren mogelijk is en wordt gestimuleerd? Dit hangt samen met verschillende factoren zoals het opleidingsniveau van de ouder(s), de financiële situatie thuis en de gezondheid van de gezinsleden. Ouderbetrokkenheid speelt een grote rol bij een succesvolle schoolloopbaan, maar hier zijn geen gegevens over beschikbaar op stadsdeelniveau.

Fysieke gezondheid

Eén op de tien tienjarigen in Zuid (10%) had in 2019 overgewicht of obesitas ten opzichte van één op de vijf gemiddeld in de stad (22%).

Figuur 8. Overgewicht of obesitas bij tienjarigen, Zuid en Amsterdam, 2019 (procenten)

bron: Jij en je gezondheid GGD

Negen op de tien (91%) middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Zuid sport of beweegt wekelijks in de vrije tijd ten opzichte van 85% gemiddeld in de stad ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Middelengebruik en pesten

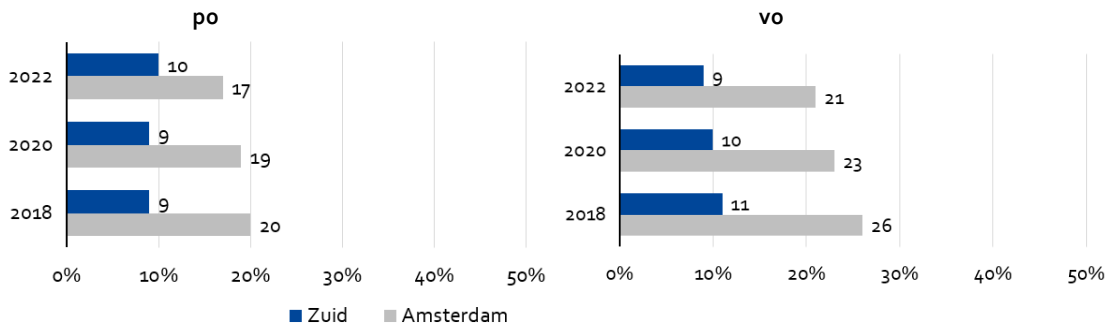
Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) uit Zuid rookt 7% wekelijks. Ook heeft 11% de laatste vier weken wiet of hasj gebruikt en 16% is in de laatste vier weken dronken of aangeschoten geweest ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)). Deze percentages liggen significant hoger dan de rest van de stad (respectievelijk 5%, 8%, en 11%).

Van de middelbare scholieren (tweede- en vierde klas) in Zuid geeft 4% aan op school gepest te worden en 3% wordt gepest via internet (cyberpesten) ([bron: corona gezondheidsmonitor jeugd 2021, GGD Amsterdam](#)).

Opleidingsniveau ouders, financiële- en woonsituatie

Het aandeel ouders in Zuid van po- en vo leerlingen dat geen startkwalificatie heeft behaald blijft vrijwel gelijk door de jaren heen en wijkt sterk af van het gemiddelde in de stad; voor het po ging het in 2022 om 10%, t.o.v. 17% gemiddeld in Amsterdam.

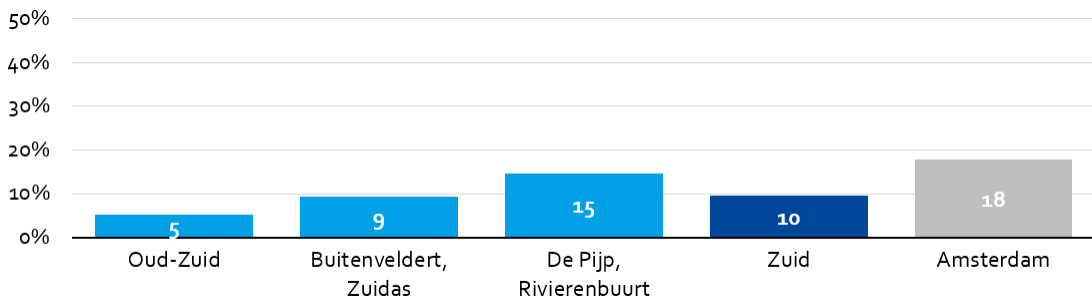
Figuur 9. Ouders van po en vo leerlingen zonder startkwalificatie, Zuid en Amsterdam, 2018-2022 (procenten)

bron: DUO/CBS (bewerking O&S)

Eén op de tien minderjarige inwoners van Zuid groeide in 2021 op in een minimahuishouden (<130% WSM en weinig vermogen). Dit is lager dan het gemiddelde in Amsterdam (18%). In Oud-Zuid (5%) ligt dit percentage lager en in De Pijp, Rivierenbuurt hoger (15%). Vijf procent van de bewoners van stadsdeel Zuid geeft aan problematische schulden te ervaren, dit ligt lager dan het gemiddelde in de stad (8%).

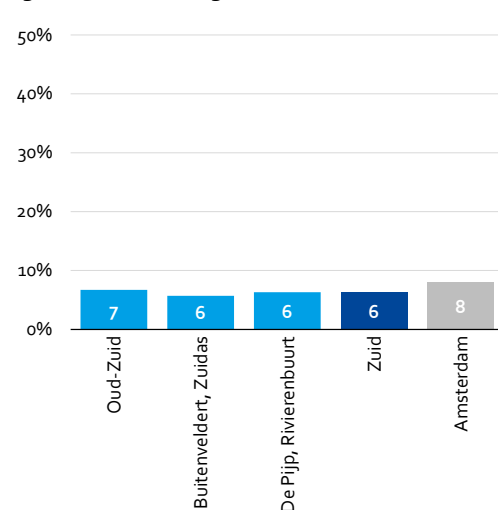
Figuur 10. Bewoners jonger dan 18 jaar die opgroeien in een minimahuishouden, 2021 (procenten)

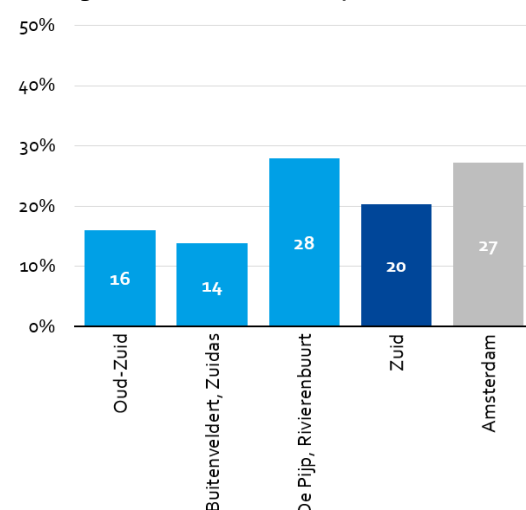
bron: CBS (bewerking O&S)

In Zuid bestaat 6% van de gezinnen uit eenoudergezinnen in 2024 t.o.v. 8% in Amsterdam, dit ligt dus lager dan gemiddeld. Eén op de vijf (20%) van de kinderen in Zuid woont in een krappe woning (<20m² per bewoner), minder dan het gemiddelde van Amsterdam (27%).

Figuur 11. Eenoudergezinnen, 2024

Woningen met kinderen <20m² per bewoner, 2024

bron: Basisinformatie O&S

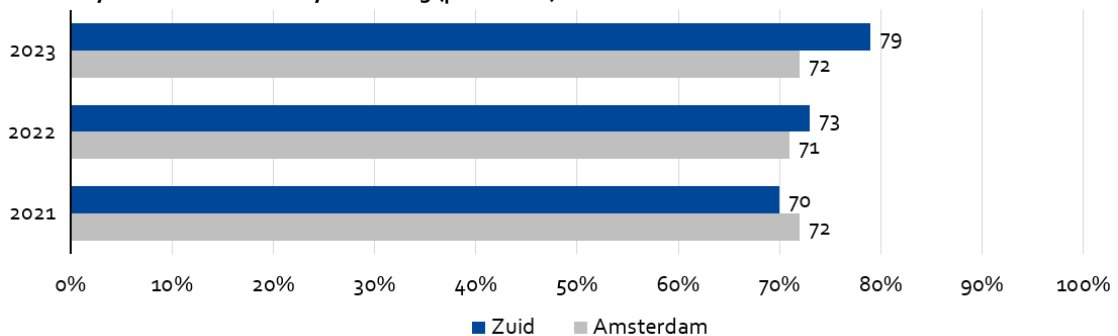
School

Het tweede domein dat van belang is voor de uitkomsten van de onderwijsloopbaan is het onderwijs zelf. Hoe ziet de leerlingpopulatie eruit op de scholen? Gaan er veel (doelgroep)peuters naar de voorschool? En hoe zit het met het lerarentekort in Zuid?

Bereik vve en populatie scholen

Van de kinderen van 2,5 tot vier jaar in Zuid heeft 11% een indicatie voor voorschoolse educatie. Dit is lager dan het gemiddelde in de stad (24%). De deelname van de kinderen aan een voorschool ligt met 79% boven het gemiddelde van 72% voor het jaar 2023. Daarbij is dit aandeel gestegen t.o.v. van de twee meetjaren ervoor.

Figuur 12. Deelname aan voor- en vroegschoolse educatie (vve) van kinderen van 2,5 tot 4 jaar met een vve indicatie, Zuid en Amsterdam, 2021-2023 (procenten)

bron: Elektronisch Loket VVE

Zestien procent van de basisschoolleerlingen die in Zuid wonen heeft een risico op onderwijsachterstand t.o.v. 32% gemiddeld in de stad in schooljaar 2022/'23. Dit zijn leerlingen die opgroeien in een huishouden met een laag inkomen en/of met ouders die geen startkwalificatie hebben behaald.

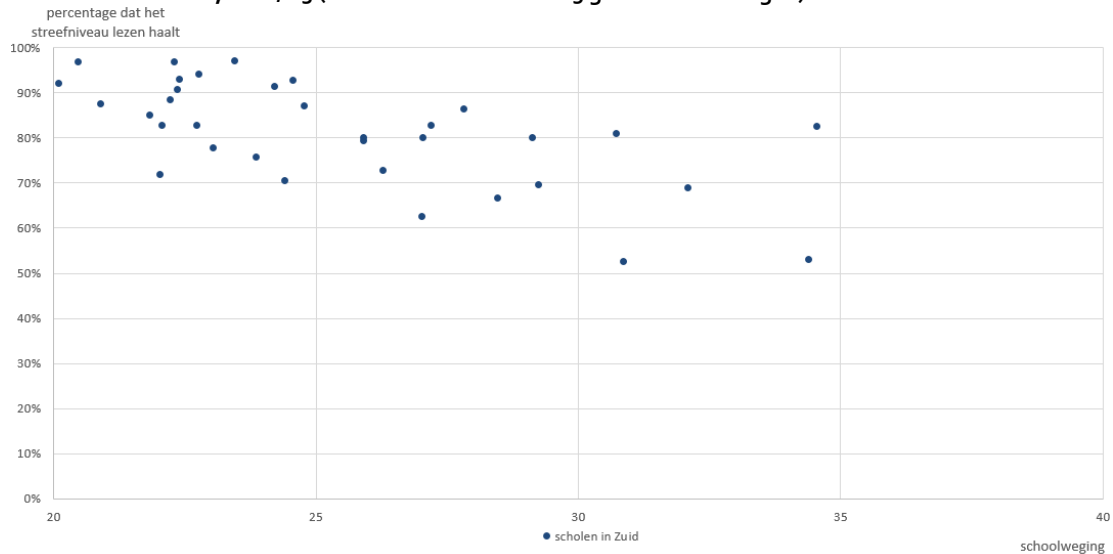
Lerarentekort en schoolresultaten

Scholen in Zuid hebben minder dan gemiddeld last van het lerarentekort. In het basisonderwijs lag het tekort in oktober 2023 op 13%, dit is lager dan de 19% gemiddeld in de stad. Ook het schoolleiderstekort ligt met 14% lager dan de 28% gemiddeld in de stad.

Leerlingen in de basisschoolleeftijd in Zuid wisselen ongeveer even vaak van basisschool als gemiddeld in de stad. Van de leerlingen die in cohort 2018/'19 t/m 2020/'21 in Zuid in groep 8 zaten [wisselde 18%](#) een of meer keren van school, dit komt ongeveer overeen met Amsterdam (19%).

Het aandeel van de leerlingen dat het streefniveau behaalt in groep 8 voor rekenen, taal en lezen ligt voor basisscholen in Zuid hoger dan gemiddeld in de stad, zie pagina 3 van deze factsheet. Na correctie voor de achtergrondkenmerken van de leerlingen blijven er verschillen zichtbaar in de resultaten tussen scholen. Er zijn een paar scholen met relatief hoge schoolwegingen, wat betekent dat de populatie leerlingen complexer is vergeleken met de rest van de populatie leerlingen binnen Zuid. Maar over het algemeen zijn de schoolwegingen laag en het percentage dat het streefniveau haalt hoog in Zuid.

Figuur 14. Percentage leerlingen per school dat het streefniveau leesvaardigheid haalt naar schoolweging, basisscholen in Zuid, 2022/'23 (scholen met in totaal >15 getoetste leerlingen)

bron: DUO, bewerking O&S

Omgeving

Het derde domein dat van belang is voor de onderwijsloopbaan is de woonbuurt/omgeving van een kind. Hoe ziet de omgeving waar de kinderen opgroeien eruit wat betreft groen, speelaanbod en het aanbod van voorzieningen? En hoe veilig is het in het stadsdeel?

Aanbod voorzieningen

Bewoners van Zuid zijn gemiddeld meer tevreden over het aanbod van speel- en groenvoorzieningen in hun buurt vergeleken met gemiddeld Amsterdam. Daarnaast zijn ze ook meer tevreden over hoe schoon de buurt is (43% t.o.v. 35%). In Buitenveldert, Zuidas zijn ze hier vooral tevreden over (62%).

Tabel 15. Mening bewoners Zuid over voorzieningen in de buurt en oordeel over schoon, 2023

	Oud-Zuid	Buitenveldert, Zuidas	De Pijp, Rivierenbuurt	Zuid	Amsterdam
rapportcijfer					
aanbod speelvoorzieningen	6,8	7,0	7,0	6,9	6,7
aanbod groenvoorzieningen	7,2	7,9	6,9	7,2	6,9
aanbod openbaar vervoer	7,8	7,6	7,8	7,8	7,5
tevredenheid					
buurt (zeer) schoon	46%	62%	33%	43%	35%
aanbod jongerenvoorzieningen	42%	44%	47%	44%	45%

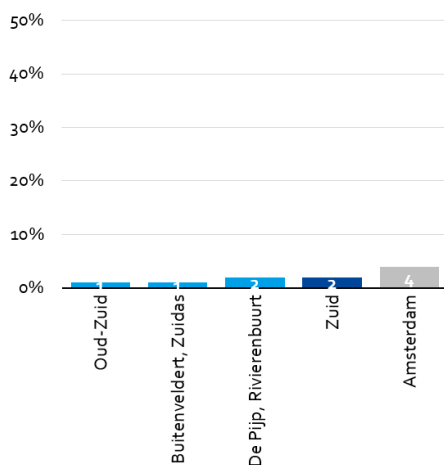
bron: WiA, Veiligheidsmonitor

Veiligheid

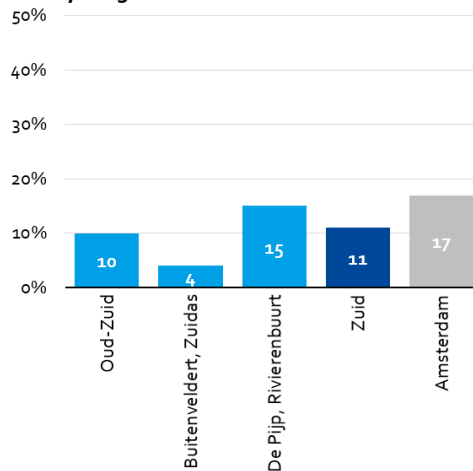
Van de bewoners in Zuid voelt 2% zich vaak onveilig in de eigen buurt, t.o.v. 4% gemiddeld in de stad. Het aandeel bewoners dat veel overlast ervaart in de buurt is 11% ligt onder het stedelijk gemiddelde van 17%. De Pijp, Rivierenbuurt ervaart met 15% de meeste overlast t.o.v. Oud-Zuid en Buitenveldert, Zuidas. met respectievelijk 10% en 4%.

Figuur 16.

Bewoners die zich vaak onveilig voelen in de eigen buurt, 2023

Bewoners die veel overlast ervaren in de eigen buurt, 2023

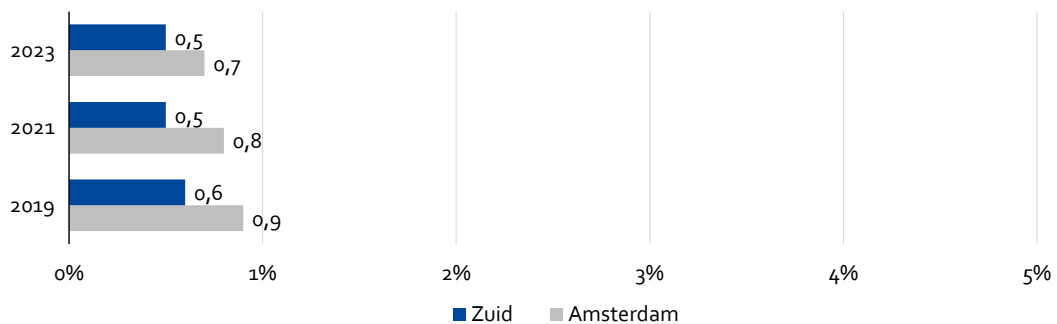
bron: Veiligheidsmonitor

Bij geregistreerde criminaliteit onderscheiden we [High Volume Criminaliteit](#) (veelvoorkomende delicten) en [High Impact Criminaliteit](#) (delicten die het slachtoffer persoonlijk raken, zoals geweld). High Volume Criminaliteit kwam in 2023 in Zuid het meest voor in Zuidas en Museumkwartier. Ook High Impact Criminaliteit kwam het meest voor in Museumkwartier.

Het aandeel volwassen verdachten in Zuid neemt al jaren af van 0,9% in 2015 tot 0,5% in 2023, en ligt lager dan de 0,7% gemiddeld in de stad.

Figuur 17. Volwassen verdachten (25+), Zuid en Amsterdam, 2019-2023

bron: Politie-eenheid Amsterdam

Meer informatie...

<https://onderzoek.amsterdam.nl/interactief/dashboard-kerncijfers>
foto's: Edwin van Eis 2024; Lex Draijer 2023; Edwin van Eis 2023

Auteurs

Merel van der Wouden
Thijs van Vliet

m.van.der.wouden@amsterdam.nl

Colofon

Onderzoek en Statistiek
onderzoek.amsterdam.nl

Opdrachtgever
Onderwijs, Jeugd, Zorg en Diversiteit
(OJZD)